Skånes historia 1200 - 1300

Källa:Wikipedia
Länk till Fotevikens Museum

1200

Politik Kung Knut VI utfärdar egenmäktigt en lag med motiveringen att han fått myndigheten som kung av Gud.

Vid denna tid berättar den danske krönikören Saxo om fisket i Öresund: "Mellan Själlands ostkust och Skånes västkust skär havet in i ett sund, där fiskarna varje år brukar göra en ofantlig fångst, ty hela sundet är så fullt av sillstim, att fartygen stundom sitter fast och knappast kan drivas fram med årorna, så att de behöver inga konstfärdiga redskap utan kan fånga fisken med blotta händerna".

Skanör I början av detta århundrade börjar den första egentliga fasta bebyggelsen i Skanör att ta form. Namnet Skanör betyder förmodligen den skånska sandreveln eller Skånes sandrevel. Det danska namnet "Skaaneör" har sedan genom tysk påverkan blivit Skanör. Belägg för stavning "Scanör" eller Skanör finns redan år 1231. Ortens permanenta bebyggelse är ganska blygsam i förhållande till den säsongsmässiga bebyggelsen inom de olika s.k. fitområden som hansestäderna har i området. Rostock är tidigt den dominerande hansestaden och staden har på sitt fitområde också en egen kyrka och en stor kyrkogård som under medeltiden kommer att omfatta över 1.200 gravar. Området kallas i dag för Lagmanshejdan.

Knut VI av Danmark

1201

Den skriftliga källan, "Chronica slavorum", skriven av historieskrivaren Arnold av Lübeck, berättar att några köpmän från Lübeck blir fängslade under den stora sillmarknaden i Skanör och deras skepp och varor kvarhålls. I detta tidiga skede av Skånemarknadens verksamhet omnämnes deltagande köpmän ifrån Lübeck, Rostock och Wismar. Förutom dessa deltar även de s.k. "umlandsfararna", d.v.s. köpmännen ifrån Utrecht och Geldern. Dessa kallas så då de är tvungna att segla runt Skagens udde, belägen på nordligaste delen av den danska halvön Jylland, för att kunna komma till Skanör.

Valdemar Sejr faller in i Holstein med en stor här och erövrar Itzehoe, Plön, Hamburg och Lübeck.

Absalon upprättar sitt testamente i klostret i Sorö på Själland. I kretsen av brodern Esbern Snare, systersonen Alexander, klosterabboten Gaufred och flera kaniker från Lund dör han på natten till S:t Benedikts dag. Han begravs i klosterkyrkan som han uppfört som gravkyrka åt sig. Hans släkting Andreas Sunesen blir ny ärkebiskop. Påven Innocentius III bestämmer att den nye ärkebiskopen fortsatt ska ha primasvärdigheten över Sverigestiftet, d.v.s. detta ska lyda under Lund.

1202

Ärkebiskop Andreas Sunesen drar på korståg till Finland och viger en biskop för landet. En stor del av korstågsflottan bör ha utgått från ärkebiskopens egen hamnstad Åhus i Skåne.

Kung Knut VI dör den 12 november och begravs i Ringsteds kyrka. Vid juletid kommer brodern Valdemar Sejr till Lund och kröns av ärkebiskop Andreas Sunesen. Samtidigt stadfästs Knut VI:s privilegier från 1185 för Lundakyrkan. De första årtionden av Valdemar Sejrs regering kommer att präglas av för

1203

Valdemar Sejr hyllas som kung i Lübeck av representanter från de erövrade nordtyska områdena. Trots att danskarna nu erövrat områdena runt Lübeck, får hansastaden bibehålla sin rätt som fri handelsstad och får t.o.m. utökade privilegier på sillmarknaden i Skåne.

1206

Valdemar Sejr leder tillsammans med ärkebiskop Andreas Sunesen från Lund en korstågsflotta till Ösel i kamp mot esterna.

1207

Ärkebiskopen i Lund, Andreas Sunesen, gör en visitationsresa på Gotland.

1210

Vid denna tid beslutar ärkebiskopen i Lund, Andreas Sunesson, att en del av inkomsterna från kyrkorna i Skanör ska tillfalla S:t Laurentii kloster i Lund. Dessutom beslutas att alla bod- och ståndspenningar samt de vid marknaden i Skanör skänkta allmosorna, även ska tillfalla samma kloster. Likaså förbjuds all handel med reliker och falska bilder på marknaden.
Vid denna tid skriver Andreas Sunesen sitt stora teologiska diktverk "De sex dagarnas verk", Hexaemeron. Det är fördelat på tolv avdelningar och innehåller inte mindre än 8040 hexametrar.

1212

Valdemar Sejrs hustru Dagmar dör på Ribehus i Jylland och gravläggs i Ringsted. Hon omtalas i danska medeltidsballader som den väna och kloka drottningen.

1213

Ärkebiskop Andreas Sunesen får för Lundakyrkans räkning privilegier på 1/4 av Lund, 1/4 av myntningen i staden och på hela Ljunits härad i Skåne.Vä Premonstratenserklostret i staden Vä omtalas som nedbrunnet. Exakt årtal för branden kännes dock ej. Premonstratenserna har efter branden flyttat till Bäckaskog men behållit rätten till kyrkan i Vä vilket framgår av ett brev år 1501.

2014

De danska landvinningarna i norra Tyskland stadfästs av kejsare Friedrich II. Valdemar Sejr gifter om sig med drottning Bengerd (Berengaria) från Portugal.

1215

Valdemar den unge, son till kung Valdemar Sejr och Dagmar, väljs till medkung i Viborg. Valdemar Sejr erövrar Hamburg.
Påven kallar till ett stort kyrkomöte, det fjärde Laterankonciliet. Andreas Sunesen meddelar förhinder men påven förnyar sin anmodan och Lundabiskopen tvingas att deltaga. På mötet beslutas bl.a. att förbjuda "järnbörd", dvs. att fria sig mot brott i domstol om man kan bära glödande järn.

1218

Valdemar den unge, son till kung Valdemar Sejr och Dagmar, kröns till medkung i Slesvig.

2019

Kung Valdemar Sejr drar med ledungsflottan på korståg till Estland. Återigen kan det misstänkas att Åhus hamn är en av de stora utskeppningsorterna för hären. Det är i korståget mot esterna som Dannebrogen, världens äldsta riksfana, faller ner från himlen i slaget vid Lyndanisse, Lindanese. Staden Tallin grundas. Namnet betyder "den danska borgen". Ärkebiskop Andreas Sunesen vistas en längre tid i Estland.

Fredrik II av tyskland

1220

Valdemar Sejr oäkta son Knut blir kung i Estland. Estland delas samtidigt i två biskopsdömen.

1221

Valdemar Sejrs hustru Berengaria dör i barnsäng och gravläggs i Ringsteds kyrka.
Ärkebiskop Andreas Sunesen återvänder till Skåne från Estland. Han är svårt sjuk och begär hos påven att få abdikera.

1222

Påven godkänner att ärkebiskop Andreas Sunesen får avgå om inte biskoparna i Århus och Vendsyssel kan övertala honom att stanna kvar. Kanske har Andreas drabbats av spetälska.

1223

Kung Valdemar Sejr och hans son Valdemar den unge tillfångatages på Lyö söder om Fyn av den tyske greven Henrik av Schwerin och bortförs till Tyskland.
Ärkebiskop Andreas Sunesen grundar i Lund det första danska dominikanklostret och ger munkarna en tomt i staden. Den förste priorn blir Simon, som tidigare grundat det svenska Sko kloster.

1224

Ärkebiskop Andreas Sunesen avgår p.g.a. sjukdom från sitt ämbete och drar sig tillbaka till sin borg på Ivön i Ivösjön i nordöstra Skåne. Av borgen återstår idag endast huvudbyggnadens källare men fundament till strävpelare visar att huset varit minst två våningar ovan mark och att övervåningen haft kryssvalv.
Peter Saxesen blir av påven godkänd till ny ärkebiskop. Utnämningen har dröjt p.g.a. att man gjort ett formellt fel och påven i första instans kasserat valet.

Valdemar Sejr

1225

Danskarna lider ett svårt nederlag mot tyskarna vid Mölln. Lübeck och Hamburg frigör sig från Danmark. Vid jultid frisläpps Valdemar Sejr ur sin tyska fångenskap efter att danskarna har betalat en oerhört stor lösensumma och dessutom fått lämna tillbaka alla tyska erövringar utom ön Rügen.

Skanör Vid denna tid börjar den danske kungen att uppföra en borg i Skanör. På borgen residerar den kunglige fogden och dennes tjänstemän. Tjänsten som kunglig fogde i Skanör under den årliga höstmarknaden är mycket åtråvärd och prestigefylld. Borgen är uppförd på en naturlig kulle, som har förstorats genom att mera sand, torv och lera påförts såsom fyllnadsmaterial. Som ytterligare förstärkning är denna försvarsanläggning försedd med dubbla vallar och vallgravar, vilka har förbindelse med havet. Uppe på borgkullen finns en mindre huvudbyggnad i tegel på 16 x 8 meter. Den övriga borgkullen är bebyggd med smärre ekonomibyggnader i trä. Denna enkla anläggning anger att det inte är frågan om en kunglig vistelseplats.

Falsterbo Norden äldsta kända fyrplats etableras vid denna tid på Kolabacken i Falsterbo genom att hansastaden Lübeck erhåller tillstånd av kung Valdemar Sejr att bygga en stockvedsfyr. Denna fyr ska underhållas av dominikanmunkar. De får samtidigt rätten att fälla träd i kronoskogarna till fyren. Denna kronoskog är belägen på den nuvarande Ljungen, ett område som då var täckt av skog. Hela skogsbeståndet höggs emellertid ner och nyttjades till bränsle och byggnadsmaterial under medeltiden.

1226

Valdemar Sejrs son Valdemar den unge frisläpps från fångenskapen i Tyskland. Valdemar Sejr anfaller tyskarna och erövrar Rendsborg och Ditmarsken.

*Religion Vid denna tid beslutar den dåvarande ärkebiskopen i Lund, Andreas Sunesson, att en del av inkomsterna ifrån kyrkorna i Skanör, ska tillfalla, S:t Laurentii kloster i Lund. Denna stiftelse erhåller kung Valdemars godkännande år 1226. Förutom detta beslutas att alla bod- och ståndspenningar, samt de vid marknaden skänkta allmosorna ska tillfalla samma kloster. Dessutom förbjuds all handel med reliker och falska bilder på marknaden.

1227

Kung Valdemar Sejr lider ett svårt nederlag mot tyskarna i slaget vid Bornhöved i Holstein, mister ena ögat och tvingas uppge sina försök att få tillbaka sina gamla tyska landerövringar. Ejdern blir Danmarks sydgräns. 1228 Religion Den tidigare ärkebiskopen Andreas Sunesen dör på midsommardagen på borgen Ivö i nordöstra Skåne. Hans lik förs till Lund och läggs i en sarkofag i domkyrkans norra tvärskepp. Den nyligen utnämnde ärkebiskopen Peter Saxesen dör och till ny ärkebiskop väljs Uffe Thrugotsen.

1230

Lund Lunds hospital, d.v.s. spetälskesjukhus, omtalas för första gången. Den påvliga legaten Otto ger 40 dagars avlat till de som vill göra en insats för de sjuka i Lund. I brevet heter det bl.a.: "Då alltså S:t Hans kyrka vid de fattiga spetälskes hus i Lund skall förnyas och repareras, och framdeles dessa samme fattige tryckes av så stor en fattigdomens börda, att de knappt kan underhålla sig själva...". Institutionen är alltså äldre men något närmare grundläggningsår kännes ej. En intressant detalj är att kyrkan vid denna tid är vigd åt Johannes (Hans), ej åt S:t Jörgen. Först efter digerdöden vid mitten av 1300-talet verkar man ha kopplat S:t Jörgen som skyddshelgon till de spetälska. Vid utgrävningar på 1930-40-talen, frilades både kyrka och bostadsdelar. Sjukhuset har legat ca 500 meter utanför Lunds östra stadsport.

1231

Eleonore, prins Valdemar den unges drottning, dör i barnsäng och Valdemar själv dödas av ett vådaskott på Refsnæs och begravs i Ringsted. Vid denna tid skapas "Kung Valdemars Jordebog", ett viktigt medeltida dokument som bevarats till nutid. Här finns de kungliga egendomarna förtecknade.Svår hungersnöd och djurpest härjar landet. Skanör Platsen Skanör omtalas i den s.k. Kung Valdemars Jordebog som kungalev, dvs.plats som tillhörde kungen.. I jordaboken står bl.a. att Skytts härad, med undantag av Skanör, lämnar 12 mark silver årligen till kungen.

1232

Prins Erik (Plogpenning) blir krönt som fadern Valdemar Sejrs medkung i Lund. Brodern Abel blir hertig av Sönderjylland. Religion I en klosterkrönika står: "I det Herrens år 1232 kom de Små Brödre (franciskanermunkar) på deres bare ben för första gången till Danmark.". Munkarna grundar ett kloster i Lund 1238.

1234

Lund Lunds domkyrka eldhärjas svårt. Då det inte finns valv över mittskeppet faller den brinnande takstolen ner i kyrkan och stenmurarna måste ha blivit hårt åtgångna. Kyrkan börjar återuppbyggas, nu med tegelvalv. Ärkebiskop Uffe Trugotsson skänker personligen pengar för att bekosta valven, nya fönster och en ny predikstol.

1237

Kung Valdemar Sejrs äldsta söner gifter sig. Erik firar bröllop med Jutta, dotter till den sachsiske hertig Albrecht. Abel gifter sig med drottning Mechtilde av Holstein.

1238

Lund Franciskanerorden, eller gråbröderna, grundar ett kloster i Lund. Det är ärkebiskop Uffe Trugotsson som värnar om klostrets tillblivelse.

1240

Vä Vid denna tid får borgarna i staden Vä kungens tillstånd att ha handkvarnar hemma och man behöver därför inte föra sin säd till vattenkvarnarna i och runt staden.

1241

kung Valdemar Sejr utfärdar på ett Danehof i Vordingborg den "Jyske lov". Kungen dör kort därefter. Hans regeringstid har varit präglat av en utbyggnad av det danska rikets centraladministration, inte minst skatteväsendet. I årsboken från Ryds kloster heter det: "Ved hans död faldt for sand kronen af de danskes hoved." Valdemar Sejr efterträds nämligen av sonen Erik, som efter sin inkrävda plogskatt blir kallad Plogpenning. Det utbryter snart inbördeskrig mellan Erik och hans yngre bröder.

1242

Inbördeskriget mellan kungasönerna är i full gång i Danmark. Klostren plundras - kung Erik Plogpennings drottning Jutta konfiskerar t.ex. från klostren vad hon behöver privat.

1243

Kung Erik Plogpenning för en här mot sin bror Abel i Kolding i Jylland.

1244

Kung Erik Plogpenning uppnår tillfällig vänskap med brodern Abel. Man beslutar sig för ett gemensamt korståg till Estland, men når endast till Ystad i Skåne där krigståget upplöses.
Ystad Ystad, "Viistatha", omtalas för första gången.

1245

Den stora maktstriden mellan kung och kyrka börjar. Biskoparna beslutar att den som bryter mot kyrkans rättigheter genast ska bannlysas. Kungen anklagar sin kansler, biskopen Niels Stigsen av Roskilde, för illojalitet och mordförsök. Biskopen går i landsflykt och kungen beslagtar Köpenhamn, som ligger under roskildebiskopen.

1246

Det blir åter strid mellan kung Erik Plogpenning och hans bror Abel. Abel får stöd av sina bröder. Ön Femern och städerna Svendborg, Ribe och Odense härjas samtidigt som lybeckarna gör invasionståg mot de danska öarna.

1247

Kungabrödernas syster Sofie av Brandenburg kommer till Danmark för att medla i inbördeskriget men dör i barnsäng i Flensburg.

1249

Kung Erik kommer till Skåne men möter bönderna i vapen. Dessa är bl.a. missnöjda med den skatt, plogpenning, som kungen lagt på varje plog. Skatten ska bl.a. täcka ett korståg mot Estland. Vid ett landstingsmöte i Lund möts kungen av handgriplighet och han flyr till Helsingborgs borg. Skåningarna börjar belägra borgen tisdagen efter palmsöndagen men på långfredagsnatten får kungen tillfälle att smyga sig ner från slottet och undslippa över till Själland. Annandag påsk kommer Erik tillbaka till Helsingborg med väpnad makt. Allmogen lider nederlag och skåningarna tvingas betala plogskatten.
På sommaren utropar kung Eriks bror Abel sig till ny dansk kung och låter flottan under Lübecks ledning angripa Köpenhamn. Absalons borg från 1100-talet bryts ner.

1250

Kung Erik Plovpenning dräps på Slien i Sydjylland av sin brors, hertig Abels, män. Abel låter 24 riddare bedyra hans oskuld och blir ny kung i Danmark. Han kröns i Lunds domkyrka. Vä Ett kungligt privilegiebrev utfärdas för staden Vä.
Falsterbo Vid denna tid, under eller strax efter mitten av detta århundrade, uppförs borgen Falsterbohus i Falsterbo. Huvudbyggnaden består av ett rektangulärt tegelhus, försett med ett trapptorn i den östra gaveln. Förmodligen fanns det även trähus eller korsvirkeshus inom borgområdet. Anläggningen är troligtvis omgärdad av en vallgrav och en palissad. Falsterbohus liknar förmodligen Skanörs borg, men är av mindre storlek. Borgen fungerar som försvarsanläggning och bostad för de kungliga ämbetsmännen. id denna tid får borgarna i staden Vä kungens tillstånd att ha handkvarnar hemma och man behöver därför inte föra sin säd till vattenkvarnarna i och runt staden.

Erik Plovpenning

1252

Kung Erik Plovpenning dräps på Slien i Sydjylland av sin brors, hertig Abels, män. Abel låter 24 riddare bedyra hans oskuld och blir ny kung i Danmark. Han kröns i Lunds domkyrka.Vä Ett kungligt privilegiebrev utfärdas för staden Vä.

Falsterbo Vid denna tid, under eller strax efter mitten av detta århundrade, uppförs borgen Falsterbohus i Falsterbo. Huvudbyggnaden består av ett rektangulärt tegelhus, försett med ett trapptorn i den östra gaveln. Förmodligen fanns det även trähus eller korsvirkeshus inom borgområdet. Anläggningen är troligtvis omgärdad av en vallgrav och en palissad. Falsterbohus liknar förmodligen Skanörs borg, men är av mindre storlek. Borgen fungerar som försvarsanläggning och bostad för de kungliga ämbetsmännen. id denna tid får borgarna i staden Vä kungens tillstånd att ha handkvarnar hemma och man behöver därför inte föra sin säd till vattenkvarnarna i och runt staden.

Kung Abel stupar under ett fälttåg mot friserna, vilka vägrat erlägga skatt. Han efterträds av sin bror Kristoffer I. Abel gravläggs i Slesvigs domkyrka. Kristoffer I kröns i Lunds domkyrka trots att Abel har en son, Valdemar.

Ärkebiskop Uffe Thrugotsen av Lund dör 15 dec. Kung Kristoffer kommer vid jul till Lund. Genom att ge kanikerna vid domkyrkan privilegier försöker han köpa dem att välja hans kandidat till ärkebiskop, något som inte kommer att lyckas.

Åhus Hospitalet, d.v.s. spetälskesjukhuset, i Åhus omtalas för första gången. Hospitalet har lokaliserats till en plats ca 500 meter utanför Västerport. Sommaren 1946 utgrävdes kyrkan. Inget var före utgrävningen synligt ovan mark; kyrkan hade redan på 1700-talet börjat användas som stenbrott. Lämningarna som doldes under mark gav dock en god bild över den forna kyrkobyggnaden.

Kung Abel

1253

Påven stadfäster i augusti domkapitlet i Lunds val av ny ärkebiskop, biskopen i Roskilde Jakob Erlandsen. Det ska dock dröja till den 2 april innan Jakob landstiger i Skåne. Innan han lämnar Själland säkrar han Köpenhamn till Roskildestolen genom ett privilegiebrev. Han är väl medveten om den kamp mot kungen som föreståR. Vä Kung Kristoffer utfärdar ett privilegiebrev för staden Vä.

1254

Åhus Dominikanerklostret i Åhus omtalas för första gången. Smärre rester efter klostret finns kvar idag ovan jord.

1256

I Danmark utbryter inbördeskrig, herremän står mot de s.k. "kådkarlarna" d.v.s. fattigt bondfolk som lever i "kådor" (hyddor). Dessa, som endast har träpåkar (köller) som vapen, lyckas erövra kungens borg Revshaleborg i Maribo Sö innan de blir slagna.

Ärkebiskop Jakob Erlandsen kallar till stort biskopsmöte i Vejle i Jylland. Här diskuteras den laglöshet som sprider sig i landet. Bönderna förföljer t.ex. varandra med dragna svärd ända upp till högaltaret i Lunds domkyrka, präster lemlästas och dödas. På hösten möts kungen och ärkebiskopen i Lund i ett försök till medling och man beslutar om förlikning. Kung Kristoffer bryter därmed hotet att ärkebiskopen ska alliera sig med kung Håkon Håkonsson i Norge, med vilken ärkebiskopen står på god fot. Skanör Ett stort möte med S:t Knutsgillets medlemmar hålls i Skanör. Man sammanställer här stadgar för detta gille. S:t Knutsgillena kommer att bli viktiga i de danska medeltidsstäderna. Gillet var en form av köpmannaförening med uppgift att bedriva handel och understödja sina medlemmar i olika frågor, t.ex. vad gäller ersättning vid skeppsbrott. Knutsgillet har som skyddspatron Knut Lavard. Knut Lavard blev mördad 1131 av sin kusin, den danske prinsen Magnus. Knut blev helgonförklarad 1170 och skrinlades i Ringsted. Denna ort var också ursprungligen huvudort för Knutsgillet.

1256

Lund Den danske kungen Christoffer I:s drottning Margareta och hennes far, hertig Sambor av Pommern bor en längre tid på kungsgården i Lund. En kungsgård i staden har troligtvis anor ner till stadens grundläggning under slutet av 900-talet.

1257

En svår konflikt mellan ärkebiskop Jakob Erlandsen och kung Kristoffer blossar upp och bråket kommer att vara till år 1274. Den fjärde påskdagen kommer kung Kristoffer med den kungliga kanslern biskop Niels till landstinget i Lund. Kungen anklagar ärkebiskopen men denne försvarar sig med att han endast lyder påven. Kristoffer offentliggör då att endast han som kung ska härska i Danmark och han fråntar kyrkan alla deras gamla privilegier. Den klerk som läser upp kungens brev på landstinget bannlyses som förrädare av ärkebiskopen. På sommaren möts kung och ärkebiskop med medlaren Birger Jarl vid Nissan i Halland men utan resultat. Delar av landet läggs av ärkebiskopen i s.k. interdikt.

Trelleborg "Cives", dvs borgare, omtalas i Trelleborg för första gången. Grundandet av staden går dock tillbaka till åtminstone 1200-talets början. Stadskyrkan S:t Nicolai bör nämligen utifrån arkitektoniska skäl vara uppförd under första hälften av detta århundrade. Troligtvis är den uppförd ca 1200 i samband med uppförandet av närliggande Maglarps kyrka. I det äldsta teglet från denna kyrka finns s.k. chamotte, sönderslaget tegel som magringsmedel. Detta antyder att teglet bränts på en större tegelgård, troligtvis den i Trelleborg.

Helsingborg Genom Kristoffer I:s klagomål mot ärkebiskop Jakob Erlandsson detta år framgår att kungen betraktar sig som innehavare av patronatsrätten till S:t Petri kyrka i Helsingborg. Troligtvis har denna rätt alltid tillhört kungen. Det är också troligt att det förhåller sig på samma vis med S:t Clemens kyrka i staden och Helsingborg skulle därmed ha haft två kungliga kyrkor redan under 1000-talet.

Hertig Valdemar, son till den döde kung Abel, dör. Änkedrottning Mechtilde uppviglar de holsteinska grevarna till krig mot Danmark. Kristoffer I invaderar hertigdömet. I Slesvig låter han öppna brodern Erik Plogpennings grav och för kroppen till Ringsted, ett första steg mot en tänkt helgonförklaring. Kristoffer vill säkra sin familjs rätt till danska tronen genom att få ärkebiskopen att kröna hans 10-årige son Erik (Klipping). Ärkebiskopen vägrar

Ystad Ett franciskanerkloster omtalas i Ystad. Då denna orden är tiggarmunkar förutsätter detta att staden hunnit etableras innan denna tidpunkt. Årtalet verkar dock vara något osäkert.

1259

I början av året befinner sig ärkebiskop Jakob Erlandsen på Gissleberga gård vid Saxån.På kungens order tränger hertig Henrik av Mecklenburg in på gården och fängslar ärkebiskopen. Han förs på skymfligt sätt, iklädd en hatt av rävsvansar till Hagenskovs slott på Fyn. Fursten Jarimar på Rügen bistår emellertid ärkebiskopen, anfaller Bornholm, raserar här Lilleborg och landstiger sedan på Själland. Köpenhamn tas med storm. En bondehär massakreras vid Næstved. Kristoffer I dör plötsligt i Ribe innan han hinner gå till motoffensiv. Det berättas att han förgiftats av abboten Arnfast som var vän med ärkebiskopen. Jakob Erlandsen släpps ur sitt fängelse. Vid juletid kröns den nye barnkungen Erik Klipping av de jylländska biskoparna. Ärkebiskopen svara med att bannlysa dem.

Malmö Den norska "Hakonarsagan" omtalar att när kung Håkon Håkonsson låg med sin flotta i Öresund lät han ta en kogge vid Malmhauga, dvs Malmö. Detta är det äldsta belägget för staden Malmö vid Öresund.

Jacob Erlandsens sigill

1260

Ärkebiskop Jocob Erlandsen tvingas fly från Danmark efter att ha blivit anklagad för högmålsbrott.

Trelleborg och Malmö I den svenska Erikskrönikan berättas i samband med giftermålet mellan kung Valdemar Birgersson av Sverige och den avlidne danske konungen Erik Plogpennings dotter Sofia om brudens hemgift. Sofias kusin och förmyndare, den danske kungen Erik Klipping vill inte utskriva brudskatt av landets bönder utan ger henne köpstäderna Trelleborg och Malmö i hemgift. Den 1 mars 1259 är det påvliga brev utfärdat, som ger Valdemar och Sofia dispens att ingå äktenskap, trots att de är besläktade i tredje led.

1261

Under borgarkriget mellan förmyndarregeringen och den tidigare kung Abels släkt blir änkedrottning Margrethe Sambiria och den 11-årige Erik Klipping tillfångatagna på Lohede nära Slesvig. Ärkebiskop Jakob Erlandsen återkommer från sin landsflykt när Erik Klipping och hans mor fängslats.

På hösten faller hertig Albrekt av Braunschweig in i Holstein. De holsteinska hertigarna tvingas att frisläppa änkedrottningen och hennes son.

Albrekt av Braunschweig

1262

Änkedrottning Margrethe återkommer till Danmark och har i sällskap hertig Albrekt av Braunschweig som agerar med hård hand. Ärkebiskop Jakob Erlandsen tvingas i landsflykt. Allt gods som tillhör Lund och Roskilde kyrkor rövas, prästerna utsätts för trakasserier och ärkebiskopens borg i Åhus belägras och förstörs. De skånska bönderna reser sig emellertid mot diktatorn. Ärkebiskopsgården i Lund, som hålls av hertigens trupper, erövras av bönderna.

1263

Helsingborgs slott belägras av skåningarna och gjälkaren, tillika slottsherre på Helsingborg, hertig Albert av Braunschweig, jagas bort. Helsingborg intogs genom stormning och greven kom i sista stund iväg med en båt. I Esrums annaler står: "Härifrån begav han sig snart med vanära ur Danmark."
Lund Lund drabbas av en stor brand som bl.a. ödelägger fyra kyrkor och en stor del av staden.

1264

Den landsflyktige ärkebiskopen Jakob Erlandsen mottager ett påvligt brev vari påven riktar grova anklagelser mot honom. Ärkebiskopen beger sig till Rom för att rentvå sig. Påven Urban IV dör och den nye påven Clemens IV kommer att stödja Jakob Erlandsen i hans kamp mot den danska kungamakten.

1266

Påvens utsände Guido kommer till Lund på en rundresa för att hitta en lösning på konflikten mellan den landsflyktige ärkebiskopen Jakob Erlandsen och kung Erik Klipping. Då kungen inte möter upp till förhandlingar utlyses ett nytt möte med hot om bannlysning. Kungen och hans mor vägrar emellertid att sammanträffa med Guido. Han utfärdar då i Lübeck interdikt över hela Danmark och bannlyser kungen. Interdiktet kommer att gälla i åtta år.

1267

Ärkebiskopen Laurentius i Uppsala dör. Detta ger upphov till en strid mellan ärkebiskopen i Lund Jakob Erlandsen och den svenska kyrkan. Lund hävdar sin överhöghet över Uppsala och får påven att välja prosten Sacer från Lund till ny svensk ärkebiskop. Denne drar sig emellertid ur spelet när Uppsalakapitlet vill ha biskopen i Strängnäs till ny ledare. Uppsala kommer att p.g.a. striden under att antal år sakna ärkebiskop.

1267

Ystad På en bevarad, lång och målad träinskrift omtalas grundläggningen av Ystads franciskanerkloster:
"Herrans år 1267 grundlades detta hus av välborne herren herr Holmger, riddare, och hans hustru Katarina ... samt utstyrdes med utomordentliga gåvor till ära för den helige Nicolaus biskop och bekännare samt den heliga Katarina jungfru och martyr, med högaltaret invigt till ära för den helige Petrusapostel och den helige Laurentius martyren".
Ett skepp på väg från Rostock till Skånemarknaden i Skanör, lastat med 40 skökor, går under. Prästerna menar att olyckan är Guds straff för osedligheten.

1268

Vä Borgarna i staden Vä får kungens ord på att de har rätt till fritt fiske i Helgeå.
Falsterbo Hansastaden Lübeck beviljas av den danske kungen Erik Klipping vissa handelsprivilegier på Skånemarknaden. I ett privilegiebrev från detta år omnämns att hansestaden Lübeck etablerat sig med ett stort fitområde i Falsterbo. Lübeck kommer att bli den dominerande hansestaden i Falsterbo och är förmodligen den första av Hansans städer som etablerar sig i detta område. På sitt fit bygger köpmännen kyrka med tillhörande kyrkogård samt ett kompanihus. Detta kompanihus står kvar till åren 1643-1645 då det förstörs av den svenska armén under kriget mellan Danmark och Sverige. Kyrkan revs av den svenska kronan år 1663.

Kalkmålning av kung Erik Klipping från 1282 i Tallinn.

1269

Lund I Lund omtalas detta år för första gången en badstuga.

Helgeandshuset i Lund nämnes i bevarade källor första gången detta år. Kyrkan bör ha varit helgad åt S:t Godehard. Själva kyrkobyggnaden har varit från 1100-talet och revs så sent som 1834. Brunius beskriver kyrkan innan rivningen:

"Denna helgedom utgjordes af en aflång fyrkant med släta omgifningsmurar och höga gafvelrösten. En dörröppning å vestra gafvelmuren och en å södra långsidan införde i kyrkan, som hade mycket små fönsteröppningar med höga bröstningar. Nära vestra ändan stod en fyrkantig pelare, hvilken med tvenne rundbågar uppbar en skiljomur. I öster syntes ej spår efter någon triumfbåge eller afdelning mellan skepp och kor, utan det hela afslutades med en rak altarvägg. Intet tecken förmärktes efter takhvalf.

Omgifningsmurarne, nära 4 fot tjocka, bestodo af tuktad gråsten. Dörr- och fönsteröppningarne voro rundbetäckte, och alla listverk röjde ren rundbågsstil. Södra ingången hade ett dörrfält, hvarpå tvenne lejon med ett gemensamt hufvud voro afbildade. Omgifningsmurarne, som invändigt varit finputsade, visade lemningar af helgonmålningar. Till vestra gafvelmuren af denna helgedom slöt sig ett envåningsboningshus, som var uppfördt af gråsten med omfattningar af tegelsten, och å norra sidan syntes på något afstånd lemningar efter ett större stenhus."

Malmö Ärkediakonen Erland Erlandsen i Lund testamenterar sin egendom till olika kyrkor i Skåne, bl.a. får kyrkan i Övre Malmö (bondbyn) vid nuvarande Triangeln två mark och kyrkan i Nedre Malmö (den nya sundsstaden) fyra mark.

1270

Helsingborg Vid denna tid grundas dominikanerklostret i Helsingborg.

1272

Kung Erik Klippings utsände hos påven påbörjar en förlikning med den landsflyktige ärkebiskopen Jakob Erlandsen.

1274

Den landsflyktige ärkebiskopen Jakob Erlandsen dör på hemresan på Rügen. Kroppen kokas och benen forslas till Lund och begravs i gråbrödraklostret. Här hittas de av arkeologer år 1972, varvid det upptäcks att Jakob blivit mördad med en armborstpil genom huvudet.

*Religion Jakob Erlandsens bror Erland Erlandsen blir ny ärkebiskop i Lund. Han är trogen kung Erik Klipping.

1275

Påven häver det gamla interdiktet över Danmark som användes av kyrkan som vapen i den tidigare kampen mellan ärkebiskop Jakob Erlandsen och kungen.

Falsterbo I slutet av 1200-talet uppförs en tegelkyrka i Falsterbo. Denna kyrka helgas åt S:ta Gertrud. Kyrkan består från början av ett långhus, med platt trätak. Vid början av 1400-talet blir kyrkan tillbyggd och erhåller därmed ett nytt kor i öster, men även taket byggs om och ersätts med kryssvalv. Kyrkan tillbyggs också under 1500-talet och får då sitt nuvarande torn. Ytterligare ett helgon har stark anknytning till kyrkan, nämligen S:t Kristoffer, som bl.a. är de sjöfarandes skyddshelgon.

Malmö Roskildebiskopen Peder ger Köpenhamns borgare all tullfrihet för seglats till Malmö, om bara motsvarande förmån kan utverkas av Malmöborgarna. Detta visar att Malmö, troligtvis grundat år 1254, nu blivit en så stor stad att man blivit en ekonomisk partner att räkna med.

1276

De svenska kungarna Magnus och brodern Valdemar möts i Konungahälla för att sluta fred. Mötet blir misslyckat och Valdemar söker sig till den danske kungen Erik KlippingSkanör/Falsterbo Den s.k. Skånemarknaden, fiskmarknaden, med tyngdpunkt på Skanör/Falsterbo, erhåller en allt större ekonomisk betydelse och ett ökat antal städer börjar delta som aktörer på marknaden. Efter år 1276 deltar staden Stralsund med köpmän. År 1280 tillkommer Greifswald och slutligen år 1283 börjar även Hamburg, Anklam, Kiel och Demmin att deltaga i Skanörsmarknaden.

Åhus Åhus borg iståndsätts efter att ha varit skövlad.. Magnus bränner i Halland och Skåne. Han vänder åter till Sverige vid "Ryna bro", troligtvis en bro över Rönneå i Skåne.

1277

Den danske kungen Erik Klipping och den avsatte svenska kungen Valdemar anfaller från Skåne Småland och Västergötland. Vid Ettak i Västergötland står en strid som målande beskrivs i Erikskrönikan. Den viktiga kungliga borgen Axevall i Västergötland intas. Danskarna får återvända hem och den landsflyktige Valdemar tvingas avsäga sig rätten till kronan.
I Uppsala dör ärkebiskop Folke Ängel och han ersätts av släktingen Jakob Israelsson som får värdighetstecknet, palliet, av biskoparna i Roskilde och Linköping. Normalt skulle lundabiskopen som överhuvud ha delat ut detta, men han är av kungen fördriven ur Danmark.

1280

Falsterbo Den danske kungen Erik Klipping donerar ett fitområde i Falsterbo till hansastaden Greifswald.
Ystad I Ystad omtalas en franciskanermunk vid namn Henrik vid stadens kloster.
1282
Kung Erik Klipping håller ett möte i Vordingborg, där han tvingas gå med på oppositionens krav att herredagar, Dannehofet, ska inkallas varje år. På ett möte i Nyborg tvingas kungen skriva på Danmarks "Magna Charta", rikets första skrivna grundlag eller "handfästning". Kungen måste styra landet i samarbete med stormännen.

1283

Ett Dannehof eller herredag hålls i Helsingborg då det bl.a. beslutas om straff mot de grymheter och det våld som härskar i Danmark. Ett antal punkter är bevarade av brevet bl.a. om krogar, krogliv, klädedräktens enkelhet, om mord etc.

1284

En norsk storman, Alf Erlingsson, inleder från sin borg Isegran vid utloppet av Glomma piratverksamhet i danska och nordtyska farvatten. Han kommer fram till sin död år 1290 att bli en plåga för bl.a. kustbefolkningen i Skåne. Skanör Vid denna tid blir Skanörs borg erövrad av Alf Erlingsson. Detta kan ha gett upphov till legenden om Herr Alf eller Ralf på borgen i Skanör. Denne Herr Alf ska enligt legenden ha varit en sträng och fruktad fogde på Skanörs borg. Han ägde en trollväska ur vilken han kunde trolla fram hela arméer. Vid ett tillfälle när han kom in i Skanörs kyrka genom den numera igenmurade portalen i norr, hade han inte sin trollväska med sig. Skanörs invånare klämde därför ihjäl honom med porten.

1284

Malmö Vid denna tid omtalar den svenske kung Valdemar Malmö som sin stad. Han fick staden som brudgåva år 1260. Valdemar befinner sig vid denna tid som landsflykting i Danmark, fördriven av sin bror Magnus Ladulås.

1285

Den norske kaparhövdingen Alf Erlingsson, "Mindre Alf" efter sin längd, plundrar bl.a. städerna Horsens och Kalundborg. Tommarp Hospitalet, d.v.s. spetälskesjukhuset, i staden Tommarp på Österlen omtalas för första gången.

1286

Kung Erik Klipping mördas på hösten i Finderup Lade i Jylland. Det är tal om en sammansvärjning, men motiven och de närmare omständigheterna är ej kända. Erik blir den siste danske kung som faller offer för en våldsgärning. Efter dråpet blir Valdemar av Sönderjylland dansk riksföreståndare och förmyndare för den minderårige Erik Menved.

1287

Erik Menved blir ny dansk kung. Vid Dannehofet i Nyborg döms nio män som kungamördare. De dömda drar som fredlösa i exil. Den danske stormannen greve Jacob av Halland finns bland de anklagade. Han flyr till sitt grevskap norra Halland och börjar uppföra Varberg slott. Sjörövaren Alf Erlingsson gör uppror mot norske kungens bror hertig Håkon, som utövar kungens myndighet på Östlandet i Norge. Han anfaller kungsborgen vid Oslo och dräper befallningsmannen. Kungen och hertigen samlar en här och slår ner upproret. Alf flyr till Sverige. Lund Lund drabbas av storbrand; bl.a. brinner dominikanerklostret.

1288

Helsingborg Den 17 mars vistas Erik Menved på slottet i Helsingborg med sin mor tillsammans med priorn för Antvorskovs kloster samt stormännen Joon Lille och Peder Drotzet. Hit kommer svenskarnas utsända Hindric av Glichen och Verner Brunke och giftermålskontrakt uppsätts mellan Erik Menved och den svenska prinsessan Ingeborg, dotter till Magnus Ladulås.

1289

En politisk spänningen mellan Norge och Danmark leder till fullt krig. På sommaren bränner norske kungen Erik prästhatare Helsingör eftersom en norrman, Kolbjörn Katterygg, tidigare strandat där och blivit halshuggen. Ven och Amager bränns också men skånska sidan verkar ha klarat sig. Norrmännen belägrar Köpenhamn. De seglar därefter söderut och härjar på Falster, Fyn och Samsö, men här måste Erik ge efter för krav från sina krigsfolk att vända hem igen.
Den beryktade sjörövaren och norske stormannen Alf Erlingsson infångas som spion i Helsingborg och halshuggs och steglas genast. Ärkebiskop Jens Drots av Lund dör. Ny ärkebiskop blir domprosten i Roskilde, Jens Grand.
Åhus Elleköpinge utanför Åhus omtalas för första gången i bevarat källmaterial, men endast som kyrka. Köpingeorten, vilken låg invid Hammarsjön, kan ha varit den vikingatida föregångaren till staden Åhus.

1290

Vid denna tid (1289-1302) finns den första uppgiften om att det viktiga landstinget i Skåne hålls vid Lerbäckshögen norr om Lund. Detta ting hölls tidigare vid Arendala utanför Lund men flyttade in i staden vid slutet av 1100-talet.
Ärkebiskop Jens Grand av Lund börjar en kamp för att hävda sina rättigheter gentemot Uppsalas nye ärkebiskop Johannes. När biskopen i Växjö och en Skarakanik anför klagomål mot Uppsalakapitlet, passar Jens Grand på att utlysa interdikt över Sverige.
Vid denna tid i slutet av 1200-talet har Skånemarknadens betydelse ökat så mycket att nästan alla viktiga tyska handelsstäder deltar i denna fiskemarknad. Dessutom kommer även köpmän från Skottland, Wales, England och Normandie. Redan under denna period försöker det tyska handelsförbundet Hansan att undanträngа icke tyska aktörer från marknaden. De tyska städerna börjar snart helt att dominera Skånemarknaden och uppnår en monopolställning.
Ystad I Ystad hålls ett stort munkmöte till vilket kommer representanter för alla franciskanerkloster i Norden.

1291

Åren fram till 1293 är en orolig tid i Danmark. Efter det att drotsen Peder Nielsen Hoseöl blivit tillfångatagen, följer snabbt två drotsar på varandra. Drotsen Skjalm Stigsen blir mördad i sin säng när han deltar i ett riksmöte i Nyborg och efterträds av Åge Jonsen.

1292

Cistercienserklostret i Herrevad i Skåne ödeläggs av brand. Vid återuppbyggnadsarbetet täcker man de svårt brandsargade stenmurarna med ett tegelskal. Klostret blir ett av Skånes främsta kloster utanför städerna.

1293

Skanör Stralsunds privilegier på andel av marknaden i Skanör fastställs.

1294

Vintern 1293-94 skärps striden mellan kungen och ärkebiskop Jens Grand. På Skånes landsting angrips kungens män av ärkebiskopens folk vilka för domkyrkobaneret i spetsen. Erik Menved och brodern Christoffer (II) kommer till Lund.
Christoffer fängslar Jens Grand och forslar honom på ett skymfligt sätt till fängelse på Söborg på norra Själland.
Malmö Kung Erik Menved förbjuder sina fogdar i Malmö att hindra dominikanermunkar från Lund att tigga i Malmö.

1295

Ärkebiskop av Lund, Jens Grand, lyckas fly från sitt fängelse på Söborg till sin borg Hammershus på Bornholm. Kungen Erik Menved blir ursinnig och hänger de ansvariga vakterna.
Påven Bonifacius VIII utnämner Nils Allesson till ny svensk ärkebiskop mot ärkebiskop i Lund Jens Grands önskan.

1296

Bröllop firas mellan Ingeborg och Erik Menved på Helsingborgs slott med svenska och danska hovet närvarande. Ingen närmare beskrivning finns emellertid på denna storslagna händelse.

1297

Påven bifaller den landsflyktige ärkebiskop Jens Grands önskemål och kräver att kungen försonas med sin ärkebiskop. Vägrar kungen kommer han att bannlysas och krävas på 50.000 mark silver.

1299

På sommaren ska ärkebiskop Jens Grand möta Erik Menved i Köpenhamn tillsammans med påvens utsände kardinal Isarnus. Ärkebiskopen misstänker förräderi och vistas därför på kyrkans borg i staden. Kungen kommer aldrig och Isarnus bannlyser därför kungen och lägger interdikt över Danmark. Kungen beslagtar ärkebiskopens skånska gods och landsförvisar alla hans trogna medhjälpare.

Åhus Kung Erik Menved utfärdar ett privilegiebrev angående stadsborna i Åhus. Staden bör dock ha anlagts redan vid mitten av 1100-talet.

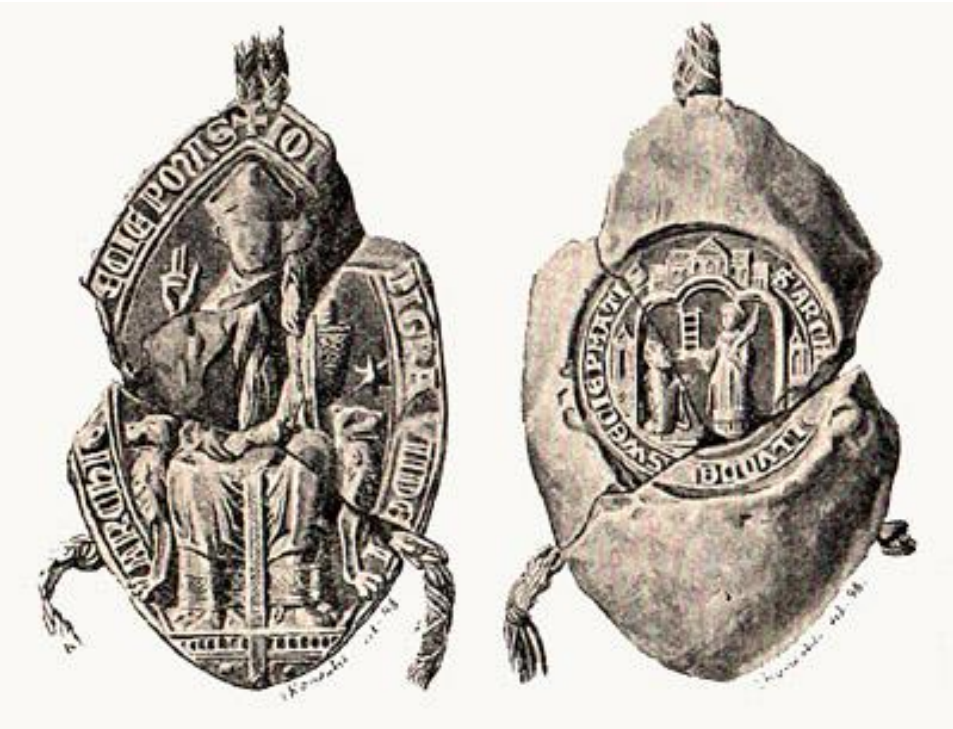

Jens Grand var av Skjalm Hvides ätt, systerson till biskop Peder i Roskilde och systerdotterson till Jacob Erlandsen. Han hade studerat i Paris och blivit doktor i kanonisk rätt. Omkring 1280 blev han domprost i Roskilde. Han misstänktes för att ha kännedom om mordet på Erik Klipping 1286 och hade därför i början kung Erik Menved mot sig, då han av domkapitlet i Lund valdes till ärkebiskop 1289. Han fick senare kungens samtycke genom ett trohetslöfte. Tvärt emot sitt löfte stödde han de fredlösa kungamördarna och återupptog Jacob Erlandsens kungafientliga kyrkopolitik, så kungen lät i april 1294 fängsla honom.